

РОДИТЕЛСКИ СТИЛОВЕ НА ВЪЗПИТАНИЕ И ТЯХНОТО ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ПСИХОСОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ЮНОШИТЕ

Автори:

Теодора И. Бързева - докторант

Тодор Р. Рунтев - учител

Научен ръководител:

проф. д.пс.н. Майяна Митевска-Енчева

Обект

- **Обект** на настоящия доклад са юношите, а предметът е ролята на родителските стилове на възпитание при изграждането на света на юношите.

Цел

- **Целта** е да се покажат степените на влияние на различните стилове на възпитание на родителите към юношите.

Методи

- В настоящия доклад се основаваме на световно известни психолози, на наши колеги , както и на личните ни наблюдения, за това и методите които сме използвали са синтез и анализ на литература по заложения за разглеждане проблем.
- * Един от проблемите, които ни вълнуват и днес, е този за тревогите на родителите, свързани с поведението на юношите. Трябва да се има предвид, че юношеството е период на големи семейни конфликти, възрастта на крайностите, най-лабилната възраст в живота на човека. А тази тъй уязвима възраст се сблъсква с най-дебелите стени, които някога са съществували.

Родителските стилове на възпитание при юношите

- Авторитетен стил на възпитание
- Авторитарен стил на възпитание
- Угаждащ стил на възпитание
- Неангажиращ стил на възпитание

Семейството има изключително влияние, тъй като то започва тогава, когато върху формирането на потребностите, нагласите и нравствените качества на личността още не влияят други фактори на обществената система на възпитанието. В семейството се създават уникални, силни и значими връзки между хората. То е мястото, където се научават езика, уменията и нравствени ценности на своята култура. Пренебрегването или отчуждението от семейството почти винаги води до сериозни проблеми в развитието

Авторитетен стил на възпитание

*Авторитетният стил е най-успешният подход към възпитанието на юношите. Той включва силно приемане и ангажираност, техники за адаптивен контрол и даване на подходяща автономия. Родителите държат устойчиво цялата власт в семейството, като проявяват своята загриженост чрез обясняване на необходимостта от един или друг начин на поведение. Авторитетните родители окуражават юношите към самостоятелност. Общата атмосфера в семейството е на доверие, уважение, справедливост и топлина към другите.

*Последици: През юношеството авторитетното родителство е свързано с редица аспекти на компетентността. Сред тях са оптимистичното настроение, самоконтролът, упорството и задачата, сътрудничеството, високата самооценка, социалната и нравствената зрялост, и доброто представяне в училище. Юношите участват във вземането на всички решения в семейството, изслушват и обсъждат мнението на родителите. Излизайки от юношеството, те имат самочувствието да посрещнат предизвикателствата на живота.

Авторитарен стил на възпитание

*Авторитарният стил на отглеждане се характеризира със слабо приемане и ангажиране, силен принудителен контрол и ограничено даване на автономия.

Авторитарността не предполага уважение. Родителите изискват уважение, но не се чувстват длъжни да проявяват такова.

*Последици: Социална некомпетентност на юношите, тревожност, нещастие и ниска самооценка; слабо разчитат на себе си и са склонни да реагират с враждебност, когато са фрустрирани. Силовите методи за дисциплина ги правят по-агресивни.

Авторитарният стил води до подчинение, унижение, изтощение, до отнемане на възможността на юношите да поеме отговорност за своите действия.

Угаждащ стил на възпитание

*Угаждащият стил е топъл и приемащ, но неангажиращ и свръхлиберален. Отстъпчивите родители не упражняват контрол, както и не поставят изисквания и наказания. Колкото повече нарастват исканията на подрастващите, толкова повече болка ще изпитват от липсата на внимание.

*Последици: Въпреки добрите очаквания на родителите, юношите са социално некомпетентни със слаб самоконтрол. Те са непопулярни сред връстниците си. Те са импулсивни, неподчиняващи се и бунтарски настроени. Юношите не са в състояние да се ориентират правилно за отношенията между хората, не са подготвени за ограниченията и отговорностите, които всеки човек трябва да поема, за да съществува, не са в състояние да се съобразяват с интересите на другите хора.

Неангажиращ стил на възпитание

*Това е най-неблагоприятният тип за развитието, тук отсъства стил на взаимоотношения в семейството. Комбинира слабо приемане с малък контрол и обща незаинтересованост за даване на автономия. Небрежните родители не се интересуват от живота на своите деца. Този тип родители не знаят много за своите деца, за тяхното поведение, приятели, интереси, проблеми. В крайността си неангажираното родителство е форма на малтретиране, наречена пренебрегване.

*Последици: Юношите се нуждаят от своите родители и когато не получат грижи и внимание, те стигат до убеждението, че в живота на родителите има много по-значими неща от самите тях. Те нямат добро мнение за себе си, нямат цели, не се чувстват значими. Те имат слаб самоконтрол и не могат добре да се справят със своята независимост. Дори и при не толкова крайно родителско дезангажиране, юношите демонстрират редица проблеми – слаба емоционална саморегулация, трудности в училище и антисоциално поведение.

Изследването на Диана Баумринд

През 1991 година психоложката Диана Баумринд прави своето изследване в юношеска възраст.

Юношеството има и своите болести, както всеки период от живота на човека. Това е и периодът на критичното преосмисляне на всички кризи, разрешени или не в предишни стадии.

Баумринд открива, че авторитетният стил запазва своето положително значение за укрепване на връзките на юношите с родителите, докато авторитарният стил се отразява отрицателно, юношите са с ниски академични и интелектуални постижения, това се отразява особено силно при момичетата (специално върху тяхната социална и когнитивна компетентност). Другият стил, изразяващ се в незаинтересованост, също се отразява отрицателно върху юношите. Тези юноши са агресивни, импулсивни, тревожни, изпитват тъга, имат ниска самооценка и проблеми с алкохола

Влияние на родителския стил върху психосоциалното развитие на юношите

Родителите са основен фактор при изграждането на идентичността, защото процесът на търсене и изпробване на възможностите е тясно свързан с проблематизиране на техните възгледи. Балансът между независимост и свързаност във взаимоотношенията родители-юноши е от основно значение в процеса изследване на алтернативите. Връзката между изграждането на идентичността и влиянието на родителите е в центъра на изследвания през последните десетилетия и по-конкретно, основното значение на топлината, приемането и разбирането.

Резултати

Най-добрата възможност, с която юношата разполага за осигуряване на високо равнище на самооценка, е родителите му да я имат, да я моделират и да искат да я внушат и на него. Ако юношите са отгледани с любов и уважение, това им позволява да преживеят постоянно и доброжелателно приемане, дава им подкрепящата структура на подходящи правила и разумни очаквания. Ако родителите не контролират тези очаквания и помагат на детето си да вярва в способностите и в добротата си – тогава то има шанс да интернализира тези нагласи, а следователно и да придобие основата на здрава самооценка.

Благодарим Ви за вниманието!